AMATERIZAM NAŠ NESVAKIDAŠNJI

ŠTO JE SVE POKAZAO REPUBLIČKI FESTIVAL DJEČJEG FILMA U SPLITU

Bez fondovskih dotacija, producentskih stimulacija i usluga, ignoriran od filmskih kritičara, kroničara i senzacionalističkih tragača za zakulisnim životom »zvijezda«, lišen svečanih premijera i rentabilno neinteresantan za distributere, zasjenjen, dakle, u svemu od slave svog m l a đ e g brata koga nazivamo »profesionalnim filmom« živi i traje naš filmski amaterizam, tu, pored nas, još od početka dvadesetih godina ovog stoljeća, što je kontinuitet kojega i sami nismo svijesni. Čujemo ponešto o tim entuzijastima koji kupuju sami i kameru i vrpcu ali kao i da ne volimo slušati. A oni šutljivo i uporno rade i sakupljaju međunarodni ugled, koji je mnogo veći nego nam se čini, tamo još od mladog Miletića i Paspe prije rata, pa preko otorinolaringologa Pansinija, famozne (i u svjetskim relacijama još nedovoljno proučene) »Pitomače«, pa preko raznoraznih Petaka, Ivančića, Martinca, Zafranovića i ostalih u poslijeratnom razdoblju) sve do množine današnjih dječjih KINOKLUBOVA, koji postaju svojina sve većeg broja naših osmogodišnjih škola.

Je li to nova filmska generacija?

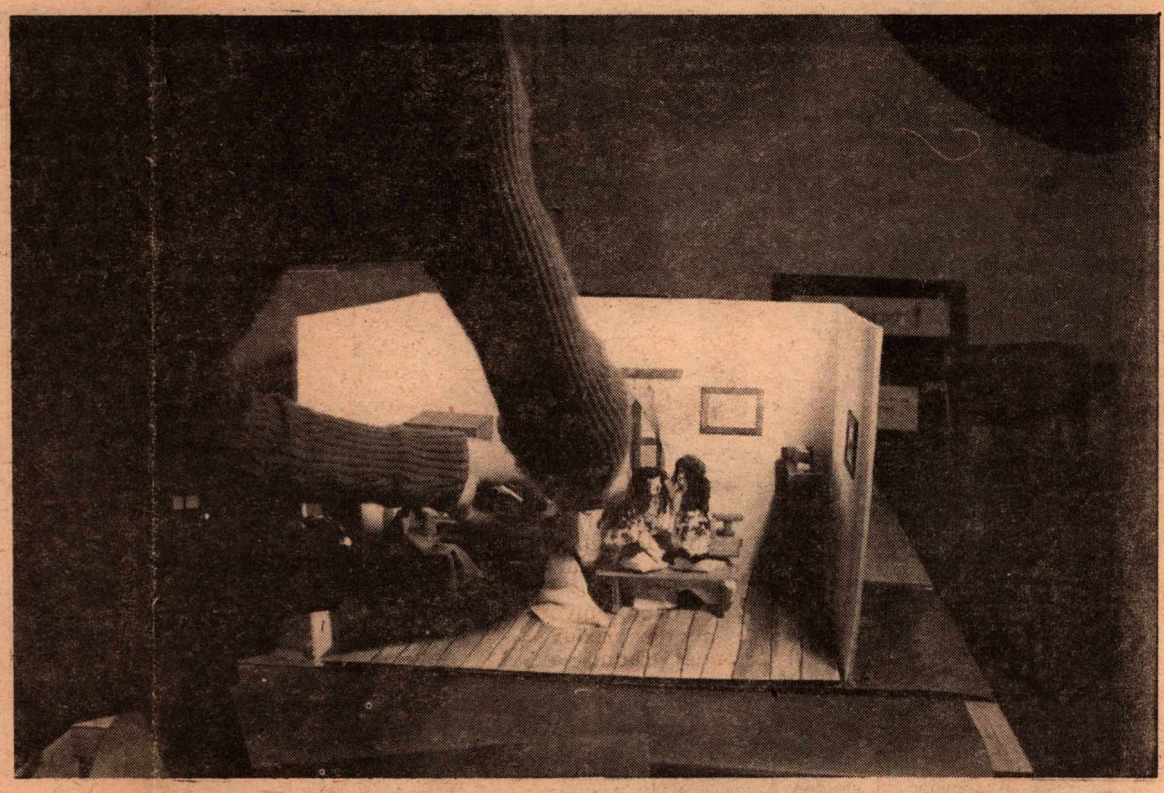
Objedinjen jedino svojim republičkim savezom (u kojem rade isto tako šutljivo, uporno i korisno samo dva plaćena službenika) taj naš »kinoamaterizam« upravo posljednjih godina počinje signalizirati slutnje o nekim plodovima tog svog trajanja, koji ne niču samo na takvim neočekivanim prostorima, kao što su (uz tradicionalni Zagreb i Split) Rijeka, Pula, Đakovo, Čakovec, Jasenovac, Velika Gorica, Samobor i mjestanca koja do jučer nisu poznavala ni normalni kinematorgraf, nego koji se počinju iskazivati kao neočekivana sineastička s v j e ž i n a, što bi mogla sutra unijeti nove vrijednosti u naš usnuli profesionalni film. Usuđujem se prognozirati: ulazimo u vrijeme nove filmske generacije koja će za koju godinu, dvije doslovno procvjetati iz – amaterizma! To može, uostalom, zaključiti i laičko oko dade li sebi truda da zaviri samo u n e k e od posljednjih rezultata navedenih »centara« ili tih simpatičnih »samozvanih« škola. (Ne zaboravimo: i Zagrebačka je bila takva!). Oslobođeni, naime, svih društvenih nužnosti i »privilegija« svoje profesionalne »polovice« ti naši »amateri« (riječ je zastarjela i trebalo bi je zamijeniti) zaista rade s l o b o d n i j e i neobaveznije, a standard im je napokon omogućio i takvu t e h n i č k u dotjeranost koja ne zaostaje organiziranim i investiranim ateljeima. Razumije se, u okviru dužine i širine svojih (ponajviše) »osmica«, što znači parminutnih filmova koji se mogu projicirati na svaki sobni zid. Ali, nije li upravo danas vrijeme k r a t k o g i sažetog kazivanja te pouke da nikada za umjetnost nije bila odsudna tehnička strana posla i dužina vrpce. (Onda se ne bi u komercijalnim predstavama prikazivali ni nijemi Chaplinovi filmovi još uvijek). Pogledajte samo te animirane i lutka-filmove dječjeg kluba pri Čitaonici u Čakovcu, riječke pučkoškolce, ili, na primjer, igre s kamerom riječkog studenta Lukovića. Njegova satira na vrednovanje umjetničkog djela i žiriranje (»Čap«), u kojoj prati diskusiju pulskog žirija zvučnom kulisom dok je u slici nadopunjuje maštovitom metaforom »kečera«; pa njegova bitka mrava (»Podne«) kojom na tako originalan i jednostavan način nemilosrdno ruši u nama sve predrasude o idiličnom svijetu današnjice (Ti dobri, marljivi mravi!) ili jedan od najuzbudljivijih krokija o današnjem svijetu i životu što ga je (ne samo!) amaterski naš film do sada dao: taj njegov »24 dan«, odnosno »tržnica riba«, koji poput onog Gilićevog »Grand prixa«, pred nekoliko godina viđene »klaonice«, asocira na svijet živo oderanih ljudi, na život izdisaja, drhtaj smrti kraj krvnika!

Pažljivije proučiti ekonomiku amaterizma

U jednom studioznijem osvrtu (koji prelazi mogućnosti novina) mogli bismo mnogo duže analizirati te i takve filmove, mogli bismo pisati o Lukovićevom klupskom kolegi i inženjeru »Trećeg maja« Velčiću, komediografu i dokumentaristi s kamerom u ruci kakav bi itekako dobro došao jednom »Jadran filmu« ili »Zagreb filmu«; trebalo bi opet ponovno ukazivati na višegodišnji lirski opus jedne pravnice, domaćice, majke i supruge kao što je Tatjana Ivančić, koja uz sve to, uporno i senzibilno, snima da joj mogu zavidjeti i mnogi muškarci; trebalo bi upozoriti i na čitave čete osnovaca, koji uz svoje voditelje najavljuju cijele serije noviteta.

A morali bismo se zaustaviti, i to vrlo studiozno, i analizirati tu *ekonomiku amaterskog filma* koji daje natprosječne umjetničke rezultate uz *stotinu* ili *tisuću* puta manji novčani izdatak! Odgovor na pitanje *»kako i zašto«* bio bi vrlo zanimljiv upravo – danas.

Mladen Hanzlovsky



Na slikama: ŠKOLA ANIMIRANOG FILMA, ČAKOVEC – PRIPREMA ZA SNIMANJE JEDNE VELIKE SCENE U MALOM FILMU

